

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi lihan tarkastuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan lihan tarkastuslakia muutettavaksi siten, että maa- ja metsätalousministeriölle lihan tarkastuslain mukaan kuuluvat tehtävät siirrettäisiin yleisesti velvoittavien määräysten ja ohjeiden antamista lukuun ottamatta eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle.

Maa- ja metsätalousministeriöltä eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle siirtyviä tehtäviä olisivat muun muassa lihan tarkastuslain mukaan valtion tehtävänä olevan lihan tarkastuksen järjestäminen sekä teurastamojen hyväksyminen ja muiden lihan tarkastuslainsäädännön mukaisten yksittäisten hallintoasioiden ratkaiseminen. Samoin ministeriöltä siirtyisi eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle lihan tarkastuslain mukainen teurastamojen sekä teurastamo-

jen yhteydessä olevien ja vientiin hyväksytyjen lihavalmistus- ja lihankäsittelylaitosten valvonnan johto.

Lihan tarkastuslain saattamiseksi muuttunutta muuta lainsäädäntöä ja hallintokäytäntöä vastaavaksi lakia ehdotetaan tarkennettavaksi muun muassa kuntien hallintoon kohdistuvan ohjauksen, valtion lihan tarkastushenkilökunnan virkatyyppien määritelmien, lihan tarkastuksesta perittävän maksun ja lihan uusintatarkastuksen tekemisen asiantuntijalautakunnan puheenjohtajan määräämisen osalta.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja muutosten tarve

1.1. Nykytila

Lihan tarkastuslaki (160/60) tuli voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1960. Laki koskee elintarvikkeeksi tarkoitettujen lihan tarkastamista ja sen käsittelylle asetettavia hygieenisiä vaatimuksia sekä teurastamojen ja muiden liha-alan laitosten hyväksymistä ja valvontaa. Lihan tarkastuslaki on varsin pitkälti valtuuslaki, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset teurastuksesta sekä lihan tarkastuksen toimittamisesta ja lihan arvosteluperusteista.

Lihan tarkastuksen järjestäminen on jaettu valtion ja kuntien kesken siten, että valtio

järjestää lihan tarkastuksen teurastamoissa ja kunta lihan tarkastamoissa. Valtion tehtävänä olevan lihan tarkastuksen järjestäminen on lihan tarkastuslaissa säädetty maa- ja metsätalousministeriön tehtäväksi. Tätä varten ministeriön palveluksessa on teurastamoihin sijoitettuna yhteensä 43 virkasuhteista tarkastuseläinlääkärinä ja 62 työsopimussuhteista tarkastusapulaisena. Maa- ja metsätalousministeriön ja sen eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston tehtävänä on lisäksi teurastamoiden hyväksyminen ja muut lihan hygienian liittyvät yksittäiset hallintotohtävät.

1.2. Muutosten tarve

Valtion keskushallinnossa vireillä olevien ke-

hittämishankkeiden mukaan ministeriöiden toiminta tulisi järjestää siten, että niissä ei pääsääntöisesti hoideta tarkastustoimintaa eikä tehdä yksittäisiä lupahallintoon liittyviä päätöksiä. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriölle lihan tarkastuslain mukaan kuuluvat tehtävät siirrettäisiin eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen hoitettaviksi. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksesta annetun lain (1202/92) mukaan laitoksen tehtävänä on muun muassa eläimistä saatavien elintarvikkeiden laadun ja turvallisuuden tutkimus, tarkastus ja valvonta, joten lihan tarkastuksen järjestäminen sopisi hyvin laitoksen toimialaan.

Maa- ja metsätalousministeriöltä eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle siirtyviä tehtäviä olisivat muun muassa lihan tarkastuslain mukaan valtion tehtävänä olevan lihan tarkastuksen järjestäminen, teurastamojen hyväksyminen ja muiden lihan tarkastuslainsäädännön mukaisten yksittäisten hallintoasioiden ratkaiseminen. Samoin ministeriöltä siirtyisi eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle lihan tarkastuslain mukainen teurastamojen sekä teurastamojen yhteydessä olevien ja vientiin hyväksytyjen lihavalmiste- ja lihan käsittelylaitosten valvonnan johto.

Ministeriön tehtäväksi jäisi kuitenkin edelleen lihan tarkastuslakiin perustuvien, yleisesti velvoittavien määräysten ja ohjeiden antaminen.

Lihan tarkastuslakia on tarpeen muuttaa myös sen vuoksi, että se on useissa sekä valtion että kunnan lihan tarkastustoiminnan hallintoa koskevissa kohdissaan varsin vanhakantainen eikä vastaa enää nykyistä hallintokäytäntöä.

Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen (ETA-sopimus) sisällytettyjen Euroopan yhteisöjen (EY) lihadirektiivien täytäntöönpanemiseksi lihan tarkastuslakia on tarpeen muuttaa niin suurelta osin, että on katsottu tarkoituksenmukaisimmaksi valmistella niiden täytäntöönpanemiseksi kokonaan uusi laki, joka korvaisi lihan tarkastuslain. Lihadirektiivit koskevat lihan tarkastusta, lihan ja lihatuotteiden käsittelylle sekä liha-alan laitoksille asetettavia hygieniavaatimuksia ja näiden valvontaa. Ne voimaansaattava laki ei kuitenkaan voi tulla voimaan ETA-sopimuksesta erillisinä. ETA-sopimuksen täytäntöönpanon edellyttämän lainsäädännön tarkkaa voimaantuloajankohtaa puolestaan ei vielä tiedetä. Sopimuksen siirtämäsäännösten mukaan sopimuksen eläinlää-

kintämääräyksiä sovelletaan kuuden kuukauden kuluttua sopimuksen voimaantulosta.

Lihan tarkastustoiminnan järjestämisen siirtäminen maa- ja metsätalousministeriöstä eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokseen olisi kuitenkin tarkoitus toteuttaa ETA-sopimuksesta riippumattomana järjestelyinä jo vuoden 1994 alusta lukien. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tarvittavat säännökset annettaisiin esityksen mukaisella lihan tarkastuslain muutoksella. Samassa yhteydessä ehdotetaan lihan tarkastuslakia muutettavaksi siten, että ne lain säännökset, jotka ovat muun lainsäädännön kehityksen vuoksi jääneet vanhentuneiksi, muutettaisiin paremmin nykyoloja vastaaviksi tai kumottaisiin.

Esityksen mukaiset lihan tarkastuslain muutokset olisivat voimassa vuoden 1994 alun ja ETA-sopimuksen lihadirektiivien täytäntöönpanevan lain voimaantulon välisen ajan. Hallituksen esitys lihan tarkastuslain korvaavaksi uudeksi laiksi (lihahygienialakiesitys) on tarkoitus antaa eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pian. Lihahygienialakiesityksessä on lähdetty siitä, että valtion tehtävänä olevan lihan tarkastuksen järjestäminen kuuluisi eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Lihan tarkastuksen järjestäminen ja lihan tarkastushenkilökunta (4 §)

Lihan tarkastuslain 4 §:n mukaan lihan tarkastuksen suorittavat muissa kuin kunnan omistamissa teurastamoissa valtion tarkastuseläinlääkärit. Tarkastuksessa heitä avustavat valtion tarkastusapulaiset. Tarkastuseläinlääkärit ovat virkasuhteisia ja tarkastusapulaiset työsuhteisia.

Valtion tarkastuseläinlääkärit ja -apulaiset ottaa maa- ja metsätalousministeriö, joka määrää, missä teurastamossa he toimivat.

Kunnallisessa teurastamossa tai lihan tarkastamossa on lihan tarkastusta varten kunnan palveluksessa tarkastuseläinlääkäreitä ja -apulaisia. Kunnaneläinlääkäriä lukuunottamatta maa- ja metsätalousministeriö määrää tarkastuseläinlääkäriin tehtävänsä.

Lain 4 §:n 1 ja 2 momentti sisältävät yksityiskohtaiset säännökset tarkastuseläinlääkärien virkojen virkatyypeistä sekä tarkastusapulaisten palvelussuhteen laadusta. Säännökset

ovat valtion virkamieslain (755/86) voimaantulua tosiasiallisesti menettäneet merkityksensä, sillä eri virkatyypit on säädelty valtion virkamieslaissa ja tarkastusapulaiset ovat olleet aina työsopimussuhteessa.

Lihantarkastustoiminnan eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokseen siirtämiseksi lihentarkastuslain 4 §:ää ehdotetaan muutettaviksi siten, että valtion tehtävänä olevaa lihentarkastusta varten tarvittava lihentarkastushenkilökunta, sekä tarkastuseläinlääkärit että tarkastusapulaiset, olisivat maa- ja metsätalousministeriön sijasta eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen palveluksessa. Tarkastuseläinlääkärit olisivat edelleen virkasuhteisia ja tarkastusapulaiset työsopimussuhteisia.

Muut lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa nykyisin olevat säännökset ovat tarpeettomia. Virkamiesten virkasuhteen ehdoista säädetään valtion virkamieslaissa ja työsopimussuhteisen henkilökunnan työsuhteen ehdoista työsopimussuhteissa (320/70).

Lihentarkastuslain 4 §:n 3 momentin säännökset poistettaisiin tarpeettomina muilta kuin siltä osin, että kunnallisessa lihentarkastamossa suoritettavaa lihentarkastusta varten on kunnan palveluksessa tarpeellinen määrä tarkastuseläinlääkäreitä ja tarvittaessa myös tarkastusapulaisia. Kunnallisia teurastamoja ei enää ole. Niistä viimeinen lopetti toimintansa vuonna 1991. Maa- ja metsätalousministeriön erillinen määräys tarkastuseläinlääkäriksi ei kunnan palveluksessa olevien tarkastuseläinlääkäreiden osalta ole enää tarpeen.

Lihentarkastuslain 4 §:n 4 momentin säännös siitä, että tarkastuseläinlääkäreiden ja -apulaisen on osallistuttava maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräyksestä alansa täydennyskoulutukseen, ehdotetaan poistettavaksi. Henkilökunnan täydennyskoulutus on toiminnan kannalta välttämätöntä. Työnantajan edun mukaista on huolehtia täydennyskoulutuksesta. Valtion palveluksessa olevan lihentarkastushenkilökunnan osalta eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen ja kunnan palveluksessa olevan lihentarkastushenkilökunnan osalta asianomaisen kunnan tulee ilman lakisääteistä velvoitustakin huolehtia siitä, että tarkastuseläinlääkärit ja -apulaiset saavat tarpeellista täydennyskoulutusta. Lihentarkastushenkilökunnan velvollisuudesta osallistua työnantajansa määräämään täydennyskoulutukseen säädetään virka- ja työsuhdelainsäädännössä.

2.2. Teurastamoiden hyväksyminen ja muut lupa-asiat (5 ja 10 § 2 mom.)

Lihentarkastuslain 5 §:n 1—3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö hyväksyy teurastamot, vientiteurastamot ja kunnalliset lihentarkastamot, joissa lihentarkastus toimitetaan. Maa- ja metsätalousministeriö voi tietyin edellytyksin antaa luvan lihentarkastuksen suorittamiseen muuallakin kuin hyväksytyssä teurastamossa sekä 5 §:n 4 momentin nojalla vapauttaa kunnan velvollisuudesta pitää lihentarkastamoa.

Lihentarkastuslain 10 §:n 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö voi erityisistä syistä määrätä lihan uudelleen tarkastuksen pakolliseksi.

Maa- ja metsätalousministeriölle 5 §:n 1—3 momentissa sekä 10 §:n 2 momentissa säädetty tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle osana lihentarkastuksen valvontaan liittyvää hallintoa.

Lihentarkastuslain 5 §:n 4 momentin säännös ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana. Kunnalle ei ole lihentarkastuslaissa säädetty velvollisuutta lihentarkastamon perustamiseen.

2.3. Paikat, joissa eläin saadaan teurastaa (11 §)

Lihentarkastuslain 11 § sisältää säännökset siitä, missä eläin saadaan teurastaa. Pykälä on vanhentunut ja se ehdotetaan epätarkoituksenmukaisena kumottavaksi. Nykyisinkin on mahdollista, että eläin, jonka liha on tarkoitettu elintarvikkeeksi, teurastetaan muualla kuin teurastamossa, kunhan sen liha tarkastetaan lihentarkastamossa.

2.4. Lihentarkastusmaksut (15 §)

Lihentarkastuslain 15 §:n 1 momentin mukaan valtion palveluksessa olevien tarkastuseläinlääkäreiden ja tarkastusapulaisten suorittamasta lihentarkastuksesta peritään teurastamolta valtiolle asetuksella tarkemmin määrättävä maksu. Maksun suuruus määrätään siten, että se vastaa kustannuksia, jotka valtiolle aiheutuvat lihentarkastuksen järjestämisestä. Valtiolle aiheutuvia kustannuksia laskettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä valtion maksuperustelaisissa (980/73) (vanha

maksuperustelaki) 2 §:ssä säädetään.

Lihantarkastusasetuksen (219/60) mukaan lihantarkastusmaksu määrätään siten, että se vastaa päätoimiselle tarkastuseläinlääkärille ja -apulaiselle maksettua palkkaa korotettuna 74 prosentilla ja sivutoimiselle tarkastuseläinlääkärille ja -apulaiselle maksettua palkkaa korotettuna 62 prosentilla. Korotusprosentit ovat vanhan maksuperustelain mukaiset.

Momentissa tarkoitettu vanha maksuperustelaki on korvattu 1 päivänä maaliskuuta 1992 voimaan tulleella uudella valtion maksuperustelaila (150/92). Uuden maksuperustelain 14 §:ssä säädetään, että jos muussa lainsäädännössä viitataan vanhaan maksuperustelakiin, viittauksen on katsottava tarkoittavan uutta maksuperustelakia.

Lihantarkastuslain 15 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tarkastuseläinlääkärin suorittamasta ja tarkastusapulaisen avustamasta lihantarkastuksesta perittäisiin teurastamolta valtiolle maksu siten kuin uudessa valtion maksuperustelaisissa säädetään. Maksun suuruus määräytyisi uuden maksuperustelain ja valtion maksuperusteasetuksen (211/92) periaatteiden mukaisesti. Kyseessä olisi julkisoikeudellinen suorite, josta perittävän maksun tulee maksuperustelain mukaan vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Momenttiin ehdotettu muutos ei muuttaisi lihantarkastusmaksun suuruutta, sillä uuden ja vanhan maksuperustelain säännökset maksun suuruuden määräytymisestä ovat tältä osin samanlaiset. Kyseessä olisi lakitekninen tarkistus.

Ehdotettu 15 §:n 2 momentti vastaa voimassa olevaa 2 momenttia.

2.5. Asiantuntijalautakunnan puheenjohtaja (17 § 3 mom.)

Lihantarkastuslain 17 §:n 3 momentin mukaan lihan omistaja tai haltija voi vaatia, että ennen kuin päätös, jolla tarkastuseläinlääkäri on hylännyt tai ehdollisesti hyväksynyt lihan, pannaan täytäntöön, liha annetaan erityisen asiantuntijalautakunnan tarkastettavaksi. Lihan omistaja ja tarkastuseläinlääkäri valitsevat lautakuntaan kumpikin yhden jäsenen ja nämä yhdessä kolmannen puheenjohtajaksi. Jos puheenjohtajasta ei päästä yksimielisyyteen, määrää puheenjohtajan kaupungissa maistraatin ja

muussa kunnassa kunnanhallituksen puheenjohtaja.

Maistraattien toiminta lakkaa 1 päivästä joulukuuta 1993 lukien. Asiantuntijalautakunnan puheenjohtajan valitseminen silloin kun osapuolten valitsemat jäsenet eivät pääse yksimielisyyteen puheenjohtajasta, ehdotetaan siirrettäväksi yhdenmukaisuuden vuoksi myös kaupunkien osalta kunnan tehtäväksi. Puheenjohtajan määräisi kaikissa kunnissa se kunnan toimielin, joka kunnassa huolehtii kansanterveysyön toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä. Kyseinen toimielin olisi tavallisimmin terveyslautakunta.

2.6. Lihantarkastuslain täytäntöönpanon johto (23 §)

Lihantarkastuslain 23 §:n mukaan lain täytäntöönpanon ylin johto ja valvonta kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle. Elintarvikviraston perustamisen yhteydessä tehtävä jaettiin ministeriön ja elintarvikviraston kesken.

Elintarvikvirastosta annetun lain (111/90) 5 §:n mukaan virastolle siirtyivät vuoden 1990 alusta muun muassa lihantarkastuslaissa säädetyn lihan ja lihavalmisteiden kuljetuksen ja kaupanpitämisen valvonnan johto sekä muiden kuin teurastamojen yhteydessä toimivien tai vientiin hyväksyttävien lihavalmisteiden valmistus- ja lihankäsittelylaitosten hyväksyminen sekä niissä tapahtuvan valmistuksen valvonnan johto.

Lihantarkastustoiminnan eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokseen siirtämiseen liittyen lain 23 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että maa- ja metsätalousministeriölle nykyisin kuuluvat lihantarkastuslain mukaiset valvonnan johtotehtävät siirtyisivät eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle. Siirto ei aiheuttaisi muutoksia nykyiseen tehtäväjakoon elintarvikviraston kanssa.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

Esityksen johdosta sekä teurastamoissa suoritettava lihantarkastustoiminta että eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tehtävänä jo nyt

oleva maahan tuotavan lihan tarkastus kootaisiin samaan laitokseen, mikä osaltaan tehostaa eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen voimavarojen käyttöä.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksessä ehdotettu lihan tarkastustoiminnan ja siihen liittyvien hallintotehtävien siirtäminen maa- ja metsätalousministeriöltä eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle edellyttää, että valtion lihan tarkastushenkilöstö siirtyy maa- ja metsätalousministeriön palveluksesta eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen palvelukseen. Valtion palveluksessa on 43 virkasuhteista tarkastuseläinlääkäriä ja 62 työsopimussuhteista tarkastusapulaista.

Tarkastuseläinlääkäreiden virat tulisivat siirrettäviksi maa- ja metsätalousministeriön viroista eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen viroiksi. Siirto tehtäisiin maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä valtion virkamieslain 8 §:n nojalla. Kyseisen lainkohdan mukaan muu kuin avoinna oleva virka voidaan siirtää vain virkamiehen suostumuksella, joten virkojen siirtämisestä varten hankitaan asianomaisten virkamiesten suostumukset. Tarkastusapulaisten kanssa eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos tekisi uudet työsopimukset niin, että he siirtyisivät laitoksen palvelukseen vanhoina työntekijöinä.

Maa- ja metsätalousministeriöstä eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokseen siirrettäisiin ministeriön päätöksellä neljä virkaa lihan tarkastustoiminnan johto- ja avustaviin tehtäviin.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä. Siitä on pyydetty lausunto niiltä viranomaisilta ja järjestöiltä, joiden toimialaa asia koskee tai joiden oletettiin muutoin olevan asiasta kiinnostuneita.

Lausunnon ovat antaneet kauppa- ja teollisuusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, elintarvikevirasto, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, lääninhallitukset, Suomen Kuntaliitto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund, Elintarviketeollisuusliitto, Lihateollisuuden tutkimuskeskus, Suomen Eläinlääkäriliitto, Suomen Teurasta-

moeläinlääkäreiden Yhdistys, Suomen Elintarviketyöläisten Liitto ja Suomen Kuluttajaliitto.

Lausunnonantajilla ei valtiovarainministeriötä lukuunottamatta ollut huomautettavaa lihan tarkastukseen liittyvien hallinto- ja valvontatehtävien siirtämiseen maa- ja metsätalousministeriöltä eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle. Valtiovarainministeriökin piti tarkoituksenmukaisena tehtävien siirtämistä maa- ja metsätalousministeriöltä, mutta katsoi, että vielä tulisi selvittää mahdollisuutta koota elintarvikevalvonta yhdelle hallinnonalalle, kun se nyt kuuluu kolmen ministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön, hallinnonaloille. Lisäksi valtiovarainministeriö esitti, että tulisi selvittää mahdollisuutta avata lihan tarkastus kilpailulle Teknillisen tarkastuksen komitea -91:n mietinnössään (KM 1992:30) esittämien periaatteiden mukaisesti.

Eri ministeriöiden välinen elintarvikevalvontaa koskeva tehtäväjako on järjestetty viimeksi elintarvikeviraston perustamisen yhteydessä vuonna 1990. Koska esityksen mukainen lihan tarkastustoiminnan siirto ei aiheuta muutosta tähän hallinnonalojen välillä varsin äskettäin toteutettuun tehtäväjakoon, ei koko elintarvikevalvonnan järjestämistä koskevaa kysymystä ole pidetty mahdollisena ottaa esille tämän esityksen valmistelun yhteydessä. ETA-sopimukseen sisältyvät lihan tarkastustoimintaa koskevat Euroopan yhteisöjen direktiivit puolestaan edellyttävät, että lihan tarkastus on viranomaistoimintaa.

Lausunnoissa esitetyt muut huomautukset on mahdollisuuksien mukaan otettu esityksessä huomioon.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Eduskunnan käsiteltäväksi on tarkoitus myöhemmin saattaa hallituksen esitys lihan hygienialaiksi, jolla lihan tarkastuslaki muutokseen kumottaisiin ETA-sopimuksen eläinlääkintämääräysten voimaantuloajankohdasta lukien. Esitys laiksi lihan tarkastuslain muuttamisesta olisi tämän vuoksi tarkoitus käsitellä ennen lihan hygienialakiesityksen käsittelyä.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos suorittaisi lain voimaantumisen jälkeen ne lihan tarkastuksen järjestämiseen, teurastamoiden hyväksymiseen, valtion lihan tarkastushenkilökunnan henkilöstöhallintoon sekä liha-alan laitosten valvontaan kuuluvat tehtävät, jotka ennen lain voimaantumista olivat kuuluneet lihan tarkastuslain nojalla annettujen asetusten taikka maa- ja metsätalousministeriön tai sen eläinlääkintä- ja elintar-

vikeosaston päätösten mukaan maa- ja metsätalousministeriön tai sen eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston tehtäväksi. Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin tulisi voida ryhtyä ennen sen voimaantumista. Näitä tehtäviä olisivat muun muassa toimenpiteet, jotka tarvitaan lihan tarkastushenkilökunnan siirtämiseen maa- ja metsätalousministeriön palveluksesta eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen palvelukseen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

lihan tarkastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 27 päivänä maaliskuuta 1960 annetun lihan tarkastuslain (160/60) 11 § sekä *muutetaan* 4 ja 5 §, 10 §:n 2 momentti, 15 §, 17 §:n 3 momentti ja 23 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 § 30 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1113/82) sekä 15 § muutettuna mainitulla lailla ja 19 päivänä tammikuuta 1976 annetulla lailla (8/76), seuraavasti:

4 §

Hyväksytyssä teurastamossa suoritettavaa lihan tarkastusta varten on eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen palveluksessa virkasuhteisia tarkastuseläinlääkäreitä ja työsopimussuhteisia tarkastusapulaisia. Kunnallisessa lihan tarkastamossa suoritettavaa lihan tarkastusta varten on kunnan palveluksessa tarpeellinen määrä tarkastuseläinlääkäreitä ja tarvittaessa tarkastusapulaisia.

5 §

Lihan tarkastus toimitetaan eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen hyväksymässä teurastamossa tai kunnallisessa lihan tarkastamossa.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen luvalla ja määräämillä ehdoilla voidaan tarkastus asianomaisen lihan tarkastamon toimesta suorittaa muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa teurastamossa siellä teurastetun lihan osalta. Jollei toisin säädetä, on lihan tarkastuksesta tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä lihan tarkastuksesta lihan tarkastamossa säädetään.

Maasta vietävän lihan tarkastus toimitetaan hyväksytyssä teurastamossa, jonka eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos on hyväksynyt vientiteurastamoksi.

10 §

— — — — —
Milloin erityiset syyt sitä vaativat, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos voi määrätä lihan uudelleen tarkastuksen pakolliseksi tarpeellisessa laajuudessa. Tällainen jälkitarkastus on maksuton.

15 §

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tarkastuseläinlääkärin suorittamasta ja tarkastusapulaisen avustamasta lihan tarkastuksesta peritään teurastamolta valtiolle maksu. Maksusta on muutoin voimassa, mitä valtion maksuperusteissa (150/92) ja sen nojalla säädetään tai määrätään.

Kunnallisen lihan tarkastamon suorittamasta lihan tarkastuksesta suoritettavat maksut vahvistaa lääninhallitus.

17 §

— — — — —
Liha omistajalla tai haltijalla on oikeus vaatia, että liha, ennenkuin tarkastuseläinlääkärin päätös pannaan täytäntöön, annetaan erityisen asiantuntijalautakunnan tarkastettavaksi, johon lautakuntaan liha omistaja valitsee yhden ja asianomainen tarkastuseläinlääkä-

ri niin ikään yhden jäsenen ja nämä yhdessä kolmannen puheenjohtajaksi. Jollei puheenjohtajan vaalista sovita, määrää puheenjohtajan kansanterveysystyön toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä kunnassa huolehtiva kunnan toimielin. Tällaisen tarkastuksen toimittamista on omistajan tai haltijan vaadittava heti, kun hän on saanut tiedon päätöksestä, ja liha on tarkastusta varten säilytettävä enintään kaksikymmentäneljä tuntia, minkä ajan kuluessa tarkastus on toimitettava. Kustannukset asiantuntijalautakunnan toimittamasta tarkastuksesta on sitä vaatineen suoritettava.

23 §

Tämän lain täytäntöönpanon ylin johto ja valvonta kuuluu eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle siltä osin kuin elintarvikevirastosta annetun lain (111/90) 5 §:stä ei muuta johdu.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos suorittaa tämän lain voimaantultua ne laitosten hyväksymiseen ja valvontaan, lihantarkastuksen järjestämiseen ja valtion lihantarkastushenkilökunnan henkilöstöhallintoon liittyvät tehtävät, jotka seuraavissa säännöksissä ja määräyksissä, niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen, on säädetty tai määrätty maa- ja metsätalousministeriön tai sen eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston tehtäväksi, jollei asianomaisessa järjestyksessä toisin säädetä tai määrätä:

1) 6 päivänä toukokuuta 1960 annetun lihantarkastusasetuksen (219/60) 1 §:n 1 momentti, 3 §, 4 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 6 §, 7 §:n 2 ja 3 momentti, 8 §:n 4 momentti, 9 §:n 4 momentti,

10 §, 10 a §:n 2 momentti, 16 §, 17 §:n 1—2 ja 5—8 momentti, 20 §:n 2 momentti ja 22 §:n 4 momentti;

2) lihan ja lihavalmisteiden viennistä ja tuonnista 6 päivänä toukokuuta 1960 annetun asetuksen (220/60) 1 §:n 1 ja 2 kohta, 3 ja 4 § sekä 5 §:n 3 momentti;

3) lihavalmisteiden valmistuksen valvonnasta 29 päivänä huhtikuuta 1960 annetun asetuksen (211/60) 2 §, 6 §:n 1 momentti, 10 §, siltä osin kuin mainitussa lainkohdassa on kyse teuras- tamojen yhteydessä toimivista tai vientiin hyväksyttävistä laitoksista, sekä 11 §:n 2 ja 5 momentti;

4) myytäväksi tarkoitettun hirven ja valkohäntäpeuran lihan tarkastuksesta 24 päivänä elokuuta 1979 annetun asetuksen (687/79) 4 §:n 2 momentti ja 7 §:n 2 momentti;

5) 28 päivänä lokakuuta 1988 annetun liha-asetuksen (898/88) 6 §:n 2 ja 4 momentti ja 24 §, siltä osin kuin siinä on kyse yksittäistapausta koskevien, muiden kuin asetuksen 21 §:ään liittyvien poikkeuslupien myöntämisestä;

6) siipikarjanlihan tarkastuksesta 28 päivänä lokakuuta 1988 annetun asetuksen (899/88) 4 §:n 2 momentti, 5 §, 9 §:n 1 momentti, 12 §:n 7 kohta ja 20 §:n 2 momentti, siltä osin kuin siinä on kyse yksittäistapausta koskevien poikkeuslupien myöntämisestä;

7) poronlihan tarkastuksesta 8 päivänä maaliskuuta 1991 annetun asetuksen (499/91) 11 §:n 6 kohta, 15 § ja 16 §:n 4 momentti; sekä

8) lihantarkastuslain sekä sen nojalla annettujen asetusten perusteella annetut maa- ja metsätalousministeriön tai sen eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätökset.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri *Martti Pura*

Laki

lihantarkastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 27 päivänä maaliskuuta 1960 annetun lihantarkastuslain (160/60) 11 § sekä muutetaan 4 ja 5 §, 10 §:n 2 momentti, 15 §, 17 §:n 3 momentti ja 23 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 § 30 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1113/82) sekä 15 § muutettuna mainitulla lailla ja 19 päivänä tammikuuta 1976 annetulla lailla (8/76), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Sellaisessa hyväksytyssä teurastamossa, jota kunta ei omista, suoritettavaa lihantarkastusta varten on päätoimisia ja sivutoimisia tarkastuseläinlääkäreitä, jotka voivat olla valtion peruspalkkaisia tai sopimuspalkkaisia viranhaltijoita, ylimääräisiä toimenhaltijoita tai tilapäisiä toimihenkilöitä. Peruspalkkaisen ja sopimuspalkkaisen tarkastuseläinlääkärin nimittää sekä ylimääräisen ja tilapäisen tarkastuseläinlääkärin ottaa maa- ja metsätalousministeriö. Ministeriö määrää myös, missä teurastamossa tarkastuseläinlääkärin tulee suorittaa lihantarkastusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa teurastamossa suoritettavaa lihantarkastusta varten voi valtion tulo- ja menoarvion rajoissa olla myös valtion päätoimisia ja sivutoimisia tarkastusapulaisia, jotka voivat olla ylimääräisiä toimenhaltijoita, tilapäisiä toimihenkilöitä tai työsuhteista henkilökuntaa. Tarkastusapulaiset ottaa maa- ja metsätalousministeriö, joka määrää myös, missä teurastamoissa tarkastusapulaisen tulee avustaa lihantarkastustehtävien suorittamisessa.

Kunnallisessa hyväksytyssä teurastamossa tai lihantarkastamossa suoritettavaa lihantarkastusta varten tulee kunnan palveluksessa olla tarpeellinen määrä tarkastuseläinlääkäreitä sekä tarvittaessa myös tarkastusapulaisia. Maa- ja metsätalousministeriö, lihantarkastamossa tarkastusta suorittavaa eläinlääkintähuoltolain tarkoittamaa kaupungin- tai kunnaneläinlääkäriä lukuunottamatta, määrää tarkastuseläinlääkärin tehtäväänsä. Maa- ja metsätalousministeriö voi, jos syyt siihen on, peruuttaa tässä momentissa tarkoitetulle tarkastuseläinlääkärille antamansa määräyksen.

Tarkastuseläinlääkäreiden ja tarkastusapulaisen on osallistuttava maa- ja metsätalousminis-

Ehdotus

4 §

Hyväksytyssä teurastamossa suoritettavaa lihantarkastusta varten on eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen palveluksessa virkasuhteisia tarkastuseläinlääkäreitä ja työsuopimussuhteisia tarkastusapulaisia. Kunnallisessa lihantarkastamossa suoritettavaa lihantarkastusta varten on kunnan palveluksessa tarpeellinen määrä tarkastuseläinlääkäreitä ja tarvittaessa tarkastusapulaisia.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

teriön eläinlääkintöosaston määräyksestä alansa täydennyskursseihin, joista aiheutuneet kustannukset suoritetaan valtion varoista siten kuin valtion virkamiesten matkakustannusten korvaamisesta on sovittu.

5 §

Lihantarkastus toimitetaan maatalousministeriön hyväksymässä teurastamossa tai kunnallisessa lihantarkastamossa.

Maatalousministeriön luvalla ja määräämillä ehdoilla voidaan kuitenkin tarkastus asianomaisen lihantarkastamon toimesta suorittaa muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa teurastamossa siellä teurastetun lihan osalta. Jollei toisin ole säädetty, on lihantarkastuksesta tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä lihantarkastuksesta lihantarkastamossa on säädetty.

Maasta vietävän lihan tarkastus toimitetaan hyväksytyssä teurastamossa, jonka maatalousministeriö on hyväksynyt vientiteurastamoksi.

Maatalousministeriö voi erityisistä syistä vapauttaa kunnan, jonka alueella lihantarkastuspakko on voimassa, perustamasta ja ylläpitämistä tässä pykälässä tarkoitettua lihantarkastamo.

10 §

Milloin erityiset syyt sitä vaativat, maatalousministeriö voi määrätä lihan uudelleen tarkastuksen pakolliseksi tarpeellisessa laajuudessa. Tällainen jälkitarkastus on maksuton.

11 §

Teurastaminen kaupungin ja kauppalan alueella on sallittu ainoastaan hyväksytyssä teurastamossa, mikäli 2 tai 5 momentissa ei toisin säädetä.

Jollei kaupungin tai kauppalan alueella eikä sen välittömässä läheisyydessä ole hyväksyttyä teurastamo, voi maatalousministeriö asianomaisen kunnan esityksestä päättää, että kaupungin tai kauppalan alueella saadaan teurastaa jossakin muussa teurastamossa sen mukaan kuin terveydenhoidosta voimassa olevat määräykset sen sallivat.

Milloin kaupungin tai kauppalan alueella ei ole kunnan omistamaa hyväksyttyä yleistä teu-

5 §

Lihantarkastus toimitetaan eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen hyväksymässä teurastamossa tai kunnallisessa lihantarkastamossa.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen luvalla ja määräämillä ehdoilla voidaan tarkastus asianomaisen lihantarkastamon toimesta suorittaa muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa teurastamossa siellä teurastetun lihan osalta. Jollei toisin säädetä, on lihantarkastuksesta tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä lihantarkastuksesta lihantarkastamossa säädetään.

Maasta vietävän lihan tarkastus toimitetaan hyväksytyssä teurastamossa, jonka eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos on hyväksynyt vientiteurastamoksi.

Milloin erityiset syyt sitä vaativat, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos voi määrätä lihan uudelleen tarkastuksen pakolliseksi tarpeellisessa laajuudessa. Tällainen jälkitarkastus on maksuton.

11 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rastamoa, voi maatalousministeriö kunnan esityksestä määrätä sanotulla alueella tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevan muunlaisen hyväksytyyn teurastamon yleiseksi teurastamoksi, jos kunta tekee tämän teurastamon omistajan kanssa sopimuksen siitä, että teurastamo suorittaa teurastusta yhtäläisin ehdoin kaikkien toimeksiantajien lukuun.

Asianomaisen kunnan esityksestä voi maatalousministeriö, jos kaupungin tai kauppalan alueella tai sen välittömässä läheisyydessä on kunnan omistama tai muu yleinen teurastamo, määrätä, että kaupungin tai kauppalan ympäristössä tarkoin määrättyllä alueella saadaan teurastaa ainoastaan hyväksytyssä teurastamossa.

Edellä 1 ja 4 momentissa tarkoitetuilla alueilla saadaan, mainittujen lainkohtien määräysten estämättä, teurastus suorittaa hyväksytyyn teurastamon ulkopuolella, milloin se aiheutuu eläimen äkillisestä sairastumisesta tai sitä kohdanneesta tapaturmasta. Niin ikään saadaan hyväksytyyn teurastamon ulkopuolella suorittaa sellainen teurastus, joka tapahtuu yksinomaan omaa yksityistaloutta varten terveydenhoidosta voimassa olevien määräysten sallimissa rajoissa tahi maatalousministeriön luvalla ja sen määräämillä ehdoilla tieteellisessä, opetuksellisessa tai lääkinällisessä tarkoituksessa.

15 §

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tarkastuseläinlääkäreiden suorittamista ja 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tarkastusapulaisten avustamista tarkastuksista peritään valtiolle asetuksella tarkemmin määrättävät maksut, jotka asianomainen teurastamo on velvollinen maksamaan. Maksujen suuruus määrätään siten, että vuosittain kertyvien maksujen yhteismäärä vastaa niitä kustannuksia, joita valtiolle vastaavana aikana on lihantarkastuksen järjestämisestä aiheutunut. Maksut voidaan porrastaa tarkastettavan lihan määrän mukaan siten, että ne suurten tarkastusmäärien osalta ovat suhteellisesti pienemmät kuin pienten määrien osalta. Valtiolle aiheutuvia kustannuksia laskettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä valtion maksuperustelain (980/73) 2 §:ssä on säädetty.

Kunnallisen lihantarkastamon suorittamasta lihantarkastuksesta suoritettavat maksut vahvistaa lääninhallitus.

15 §

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tarkastuseläinlääkärin suorittamasta ja tarkastusapulaisen avustamasta lihantarkastuksesta peritään teurastamolta valtiolle maksu. Maksusta on muutoin voimassa, mitä valtion maksuperusteissa (150/92) ja sen nojalla säädetään tai määrätään.

Kunnallisen lihantarkastamon suorittamasta lihantarkastuksesta suoritettavat maksut vahvistaa lääninhallitus.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

Lihan omistajalla tai haltijalla on oikeus vaatia, että liha, ennenkuin tarkastuseläinlääkärin päätös pannaan täytäntöön, annetaan erityisen asiantuntijalautakunnan tarkastettavaksi, johon lautakuntaan lihan omistaja valitsee yhden ja asianomainen tarkastuseläinlääkäri niin ikään yhden jäsenen ja nämä yhdessä kolmannen puheenjohtajaksi. Jollei puheenjohtajan vaalista sovita, määrää puheenjohtajan kaupungissa maistraatin, kauppalassa järjestys-oikeuden ja maalaiskunnassa kunnanhallituksen puheenjohtaja. Tällaisen tarkastuksen toimittamista on omistajan tai haltijan vaadittava heti, kun hän on saanut tiedon päätöksestä, ja liha on tarkastusta varten säilytettävä enintään kaksikymmentäneljä tuntia, minkä ajan kuluessa tarkastus on toimitettava. Kustannukset asiantuntijalautakunnan toimittamasta tarkastuksesta on sitä vaatineen suoritettava.

23 §

Tämän lain täytäntöönpanon ylin johto ja valvonta kuuluu maatalousministeriölle.

Lihan omistajalla tai haltijalla on oikeus vaatia, että liha, ennenkuin tarkastuseläinlääkärin päätös pannaan täytäntöön, annetaan erityisen asiantuntijalautakunnan tarkastettavaksi, johon lautakuntaan lihan omistaja valitsee yhden ja asianomainen tarkastuseläinlääkäri niin ikään yhden jäsenen ja nämä yhdessä kolmannen puheenjohtajaksi. Jollei puheenjohtajan vaalista sovita, määrää puheenjohtajan kansanterveystyön toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä kunnassa huolehtiva kunnan toimielin. Tällaisen tarkastuksen toimittamista on omistajan tai haltijan vaadittava heti kun hän on saanut tiedon päätöksestä, ja liha on tarkastusta varten säilytettävä enintään kaksikymmentäneljä tuntia, minkä ajan kuluessa tarkastus on toimitettava. Kustannukset asiantuntijalautakunnan toimittamasta tarkastuksesta on sitä vaatineen suoritettava.

23 §

Tämän lain täytäntöönpanon ylin johto ja valvonta kuuluu eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle siltä osin kuin elintarvikevirastosta annetun lain (111/90) 5 §:stä ei muuta johdu.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos suorittaa tämän lain voimaantultua ne laitosten hyväksymiseen ja valvontaan, lihantarkastuksen järjestämiseen ja valtion lihantarkastushenkilökunnan henkilöstöhallintoon liittyvät tehtävät, jotka seuraavissa säännöksissä ja määräyksissä, niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen, on säädetty tai määrätty maa- ja metsätalousministeriön tai sen eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston tehtäväksi, jollei asianomaisessa järjestyksessä toisin säädetä tai määrätä:

1) 6 päivänä toukokuuta 1960 annetun lihantarkastusasetuksen (219/60) 1 §:n 1 momentti, 3 §, 4 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 6 §, 7 §:n 2 ja 3 momentti, 8 §:n 4 momentti, 9 §:n 4 momentti, 10 §, 10 a §:n 2 momentti, 16 §, 17 §:n 1—2 ja 5—8 momentti, 20 §:n 2 momentti ja 22 §:n 4 momentti;

2) lihan ja lihavalmisteiden viennistä ja tuonnista 6 päivänä toukokuuta 1960 annetun ase-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tuksen (220/60) 1 §:n 1 ja 2 kohta, 3 ja 4 § sekä 5 §:n 3 momentti;

3) lihavalmisteiden valmistuksen valvonnasta 29 päivänä huhtikuuta 1960 annetun asetuksen (211/60) 2 §, 6 §:n 1 momentti, 10 §, siltä osin kuin mainitussa lainkohdassa on kyse teurastamojen yhteydessä toimivista tai vientiin hyväksyttävistä laitoksista, sekä 11 §:n 2 ja 5 momentti;

4) myytäväksi tarkoitetun hirven ja valkohäntäpeuran lihan tarkastuksesta 24 päivänä elokuuta 1979 annetun asetuksen (687/79) 4 §:n 2 momentti ja 7 §:n 2 momentti;

5) 28 päivänä lokakuuta 1988 annetun lihaasetuksen (898/88) 6 §:n 2 ja 4 momentti ja 24 §, siltä osin kuin siinä on kyse yksittäistapausta koskevien, muiden kuin asetuksen 21 §:ään liittyvien poikkeuslupien myöntämisestä;

6) siipikarjanlihan tarkastuksesta 28 päivänä lokakuuta 1988 annetun asetuksen (899/88) 4 §:n 2 momentti, 5 §, 9 §:n 1 momentti, 12 §:n 7 kohta ja 20 §:n 2 momentti, siltä osin kuin siinä on kyse yksittäistapausta koskevien poikkeuslupien myöntämisestä;

7) poronlihan tarkastuksesta 8 päivänä maaliskuuta 1991 annetun asetuksen (499/91) 11 §:n 6 kohta, 15 § ja 16 §:n 4 momentti; sekä

8) lihantarkastuslain sekä sen nojalla annettujen asetusten perusteella annetut maa- ja metsätalousministeriön tai sen eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätökset.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.